

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті розглянуто проблему формування педагогічної майстерності майбутніх учителів хореографії в процесі професійної підготовки. Визначено сутність поняття, структуру та основні елементи формування педагогічної майстерності майбутніх учителів-хореографів. Схарактеризовано комплекс педагогічних умов, що забезпечують ефективність підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Ключові слова: педагогічна майстерність, професійна підготовка, майбутні вчителі хореографії.

В статье рассмотрена проблема формирования педагогического мастерства будущих учителей хореографии в процессе профессиональной подготовки. Определена сущность понятия, структура и основные элементы формирования педагогического мастерства будущих учителей-хореографов. Охарактеризован комплекс педагогических условий, которые обеспечивают эффективность подготовки будущих специалистов к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, профессиональная подготовка, будущие учителя хореографии.

In the article the problem of forming of pedagogical trade of future teachers of choreography is examined in the process of professional preparation. It is certain essence of concept, structure and basic elements of forming of pedagogical trade of future teachers-choreographers. The complex of pedagogical terms that provide efficiency of preparation of future specialists to professional activity is described.

Key words: pedagogical trade, professional preparation, future teachers of choreography.

Постановка проблеми. Професійна майстерність майбутнього вчителя хореографії потребує комплексної, довготривалої підготовки в системі педагогічної освіти. Прагнучи осягнути «секрети» педагогічної майстерності, майбутній учитель-хореограф повинен оволодіти певними методами і прийомами навчання та виховання дітей у школі. Успіх такої

роботи значною мірою залежить від психолого-педагогічної підготовленості кожного студента оптимально вирішувати педагогічні задачі. На цьому наголошено і в Законі України «Про вищу освіту» (№2984-III, зі змінами від 19 січня 2010 р.), де зокрема йдеться про те, що навчально-виховний процес повинен сприяти отриманню професійних знань, умінь і навичок, а також надати можливість для інтелектуального, морального, духовного, естетичного і фізичного розвитку особи, що зумовлює формування знаучої, вмілої та вихованої особистості [5].

З огляду на це, модель вищої хореографічної освіти покликана здійснювати підготовку вчителів хореографії відповідної до «замовлення» суспільства кваліфікації та відповідного рівня компетенції, які дозволили б на високому рівні виконувати свої професійні обов'язки.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретико-методологічні аспекти професійної, педагогічної підготовки майбутнього вчителя окреслено у працях О. Абдуліної, Ю. Азарова, С. Гончаренка, І. Зязюна, Н. Кузьміної тощо. Висловлені авторами думки про роль і покликання педагога стосуються і викладачів-хореографів.

Загальнотеоретичні основи професійної підготовки педагога-хореографа досліджувалися у працях Г. Березової, Л. Бондаренко, А. Ваганової, К. Василенка, Р. Захарова, В. Уральської, Л. Цветкової та ін.

Розкриттю різних аспектів формування професійної готовності педагогів-хореографів у ВНЗ сприяли праці російських науковців: А.І. Борисова – психолого-педагогічні аспекти підготовки педагога-хореографа; Г.В. Бурцевої – управління розвитком творчого мислення студентів-хореографів; В.В. Герашенко – вдосконалення самодіяльної хореографічної творчості; Т.І. Калашникової – готовність студентів-хореографів до розвитку художньо-мистецького потенціалу учнів; В.В. Корольова – формування творчої активності студентів-хореографів; Л.А. Телегіної – психологічна підготовка педагогів-хореографів до майбутньої професійної діяльності. Водночас проблема формування педагогічної майстерності майбутніх учителів хореографії в процесі професійної підготовки зумовлює актуальність цього дослідження.

Мета статті – визначити умови формування педагогічної майстерності майбутніх учителів хореографії в процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Сутність педагогічної майстерності полягає в особистості вчителя, його позиції, здатності виявляти творчу ініціативу, вмінні реалізовувати свої фахові уміння та здібності в ролі постановника-балетмейстера, володіти такими професійними якостями, як комунікативність, педагогічна інтуїція, самовладання, педагогічний оптимізм. З огляду на це, майстерність педагога-хореографа, на думку

В.В. Ванслова, виявляється «у художній досконалості під час створення і виконання хореографічного твору». Основними складовими майстерності, як уважає він, є талант і «школа» хореографа, яка виявляється у вільному володінні всіма виразними засобами свого мистецтва, у вмінні підкорити їх створенню хореографічного образу [1, с. 336].

Відомо, що формування виконавської майстерності – складний процес. Знання, вміння, навички доповнюються наполегливістю, працелюбністю. Винятково на цьому ґрунті міцніє і розвивається майстерність. Отже, велике значення у роботі педагога-хореографа має вміння помічати й розвивати індивідуальні особливості своїх учнів, знаходити шляхи розкриття внутрішнього потенціалу кожного. Майбутні педагоги танцю повинні переймати і використовувати у своїй роботі досвід видатних педагогів-хореографів. Так, прикладом може бути педагогічна діяльність професора А. Ваганової, яка вміла, як ніхто інший, допомогти кожній учениці, розвиваючи високу техніку, розкрити свою власну індивідуальність. Це давало можливість досягати значних результатів у виконавській майстерності, виконувати найважливіші, нелегкі балетмейстерські завдання.

Складовою педагогічної майстерності вчителя хореографії, на нашу думку, є педагогічна техніка, яка, насамперед, являє собою групу вмінь педагога керувати своєю поведінкою: бути у гарному настрої, мати привітну посмішку і ласкаве слово, вміти висловлювати свої думки. Також необхідно впливати на особистість і колектив через дисципліну. Тобто, педагогічна техніка – це комплекс умінь учителя, що сприяє взаємодії з вихованцями у будь-яких ситуаціях, уміння використовувати психофізичний апарат як інструмент виховного впливу, прийоми володіння собою і прийоми впливу на інших.

Слід зазначити, що основні вимоги до педагогічної техніки, яких має дотримуватися майбутній учитель хореографії, назвав А.С. Макаренко:

1. Уміння слідувати за своєю зовнішністю.
2. Уміння культури мови.
3. Уміння володіти своїм тілом.
4. Уміння психотехніки.
5. Уміння педагогічного спілкування.

«Все це потрібне і без цього не може бути хорошого вихователя. І є багато ознак майстерності, прямих звичок, засобів, які кожний педагог, кожний вихователь повинен знати» [3]. Окрім цього, А.С. Макаренко зазначав, що хореографія як вид мистецтва має свою специфіку, яка, у свою чергу, визначає особливості професії педагога-хореографа. Крім досконалого знання предмета, педагог-хореограф повинен знати методику

педагогіки, вивчити анатомію людини, музику, стати певною мірою психологом, який аналізує душевний стан своїх підопічних. На думку педагога, «від загальної культури і знання вчителя залежить дуже багато: світогляд, моральні та естетичні принципи його учнів; все приємне, як і все погане, що є у викладача, переходить до них» [4, с. 95].

Отже, педагогічна майстерність – це високе мистецтво виховання і навчання, що постійно вдосконалюється. Педагогічна майстерність необхідна майбутньому вчителю хореографії для забезпечення високого рівня освіченості (знання історії хореографічного мистецтва, теорії та практики викладання класичного, народно-сценічного, сучасного, бального танців, постановка хореографічних номерів), вихованості та розвитку учнів (індивідуальний підхід до кожної особистості), постійного руху до самовдосконалення (опанування новими сучасними танцювальними стилями, ознайомлення з методичними розробками тощо).

Серед шляхів формування педагогічної майстерності слід виділити методичну підготовку вчителя, вивчення досвіду учителів-новаторів, спілкування з керівниками провідних танцювальних колективів, організацію методичних та практичних семінарів для учителів хореографії [2, с. 4].

Підґрунтям педагогічної майстерності є професійна компетентність. Знання вчителя звернені, з одного боку, до дисципліни, яку він викладає, а з іншого – до учнів, психологію яких мусить добре знати. Готуючись до уроку хореографії, вчитель повинен обміркувати його зміст, методик, прийоми, враховувати особливості сприймання учнями певного матеріалу. Так, урок хореографії в школі повинен цікавити учня, бути орієнтованим на забезпечення природних пізнавальних потреб особистості, стимулювати кожного учня на реалізацію власного потенціалу. Отже, зміст професійної компетентності – це знання предмета, методики його викладання, психології дітей різного віку.

Використання активних, професійно орієнтованих методів навчання дозволяє сформуванню в майбутніх учителів хореографії творчий підхід до своєї роботи, навчити їх працювати усвідомлено і самостійно, активізує пізнавальну діяльність студентів. Цьому сприяють методи: моделювання фрагментів хореографічних занять, що допомагає майбутньому фахівцю краще усвідомити сутність педагогічних явищ, набути певного рівня педагогічної майстерності; презентація власних творчих доробків студентів – самостійно створені танцювальні композиції, записи фрагментів уроків, постановочні роботи; різні види спеціальних хореографічних практик тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, комплексна професійна підготовка майбутніх учителів-хореографів створює всі

можливості для подальшого засвоєння та вдосконалення педагогічної майстерності, розвитку загальнопедагогічних і професійно-практичних здібностей, без яких неможлива майбутня викладацька діяльність.

Вирішення цієї проблеми стає можливим лише за умови підготовки майбутніх фахівців, орієнтованих не лише на передачу мистецтвознавчих знань, розвиток виконавських умінь і навичок, але і становлення нових цінностей освіти, моделювання і прогнозування художньо-педагогічного процесу з урахуванням закономірностей розвитку і саморозвитку його суб'єктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балет: энциклопедия / Гл. ред. Ю.Н. Григорович. – М.: Советская энциклопедия, 1981. – 623 с. с ил.
2. Голдрич О.С. Методика викладання хореографії. – К.: Видавництво «Сполом», 2006. – 84 с. з іл.
3. Захаров Р.В. Записки балетмейстера. / М.: «Искусство», 1976. – 351 с.
4. Макаренко А.С. Сочинения в 7 т. / Т 5. – М. – 1955.
5. Закон України «Про вищу освіту» (№2984-III, зі змінами від 19 січня 2010 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_05/